

Obsah

Alfa	9
Slovo	11
Růžek	13
Petr	15
Melišek	17
Smrt	19
Aleš	21
Děda	25
Vladimír	31
Uhlobaroni a blázni	35
Milan	39
Přání	43
Len	47
Tkalcovna	49
Vánoce	51
Oheň	55
Jesus Christ Superstar	59
Narozeniny	63
Motýl	67
Strach	71

Rudý koutek	75
Konec světa	79
Gagarin	83
Neděle	85
Sudety krásné, Sudety mé	87
Vlna za vlnou	95
Hlas	101
Zázrak	105
Pod hladinou	109
Smrt mouchy	111
Listy se sněhem	113
Avion	117
Rez	119
Slunce	121
Ženy	123
Ze spaní	125
Kočí z zlato	129
Stairway to heaven	133
Omega	137
Omega Omegy	139
Omega Omegy Omeg	141

Člunek není malá loď. Je to dřevěná kolébka, v níž namotaná nit, kterou dřevěné páky tkalcovského stavu přehazují tam a zpět, tká látku jako osud, když kdosi nahoře tahá za osnovu.

Jestli něco nemá kontinuitu, je to můj život. Stále něco začínám, stále něco končím, a přitom jsem. Stejně jako v tomto povídání, na jehož začátku právě stojím.

Jak jinak, když člověk přijde na svět v Sudetách. V kraji vyvráceném z kořenů, který je i není a nejvíc je tím, čím dávno přestal být. V prostoru vykloubeném ze staletého řádu, kterému na jeho tvář nasadili masku odvrácené strany Měsíce a v tichu, které je v Černobyli a tady. Když zapomeneš, že je noc, je slyšet spousta hlasů, které komusi před půlnocí šeptají švabachem. Mluví jakoby zbaveny slov. Hovoří rez i rané jeřabiny, a ani opuštěná ptačí hnízda nejsou taková, jaká by měla být. Jsou stejná jako místní města. Studená a prázdná. Sudety symbolizuje nejvíce ze všeho nuda a polovičatost.

Takhle by to asi vypadalo na celém světě, kdyby ho dobyli a kolonizovali Hanáci. Stejně jako moravské Sudety, kam vyrazili s povozy a peřinami v poválečném stěhování národů. Na Madagaskaru by mohli se všemi pepřovníky zatopit, protože Hanák zná jen sůl, kmín a majoránku. Jak jsem jednou slyšel toho pána s dřevěnou no-

hou – nahlas někomu říkal, že stačí majoránka, sůl a kmín, a že „ty všechny ostatní voňavky, všecko koření co měla stará ve špajzce, jí spláchl do hajzla!“ Když přišli, lehli si do ještě teplých postelí a na plotně bublal nedělní oběd těch náhle zmizelých a čas se zastavil. Dodnes.

Celé Sudety jsou jako ohromná loď nalezená v Bermudském trojúhelníku, jejíž lidská posádka se záhadně rozplynula jako ranní opar.

Děda

Můj děda Václavek míval různé nápady. Někdy nutil jíst mého tátu vařený květák se strouhankou a jindy ho zase napadlo, že si „mosí ít na Rožek kúpít sirky“. To už babička věděla, že je zle a tak nabídla jedno ze svých dětí coby malého vykupitele, že pro sirky zajde někdo jiný. „Ále hovno, to mosím já sám,“ obyčejně odpověděl děda a vydal se na bohatýrskou výpravu za zápalkami, z níž se vracel o něco později. V průměru za několik dnů. Jednoho dne ho napadlo posbírat všechny děti, které byly v dosahu na celé ulici a jako dětská křížová výprava jsme vyrazili do lesa. Chvíli jsme chodili mezi stromy, až se děda zastavil u jednoho zvláště hezkého modřínu. Posunul si do týla svůj slaměný klobouk, jehož pozvednutím jindy ve městě zdravil kolemjdoucí, a za jehož látkovou krempu si schovával ulité bankovky, aby o nich babička nevěděla. Vzal do ruky pilu, kterou neslo jedno z dětí a začal strom podřezávat. Poté několikrát do otevřené rány sekl a strom se s praskáním odporoučel k zemi. Když ho zbavil větví, zapřáhl

nás nebožátka jako malé burlaky, zapálil si cigaretu a my jsme táhli strom z lesa přes celou ulici až před dům. Tam ho zbavil kůry a pevně jej zasadil do země. Ještě předtím na vrcholek uvázal sáčky s bonbóny. Poté si sedl a se smíchem pozoroval jak se snažíme vyšplhat se nahoru a sjíždíme těsně před vrcholem zpět do trávy.

Ostatně můj děda Vrbický, který byl sálmistr na tkalcovně, taky jednou vyšel z domu v domácích bačkorách, aby v nich přišel zpět za tři dny s prošlapanými dírami a babička Vrbická poté každému, kdo se namanul, vykládala, že „dědek byl včera vožralej a koukal na mě jako myslivec“. Byli z východních Čech a byli to ti nejhodnější lidi na světě. Když po válce dostal umístěnku jako textilní machr do vysídlených Sudet, nabízeli mu místní zlatokopové dům po Němcích. Odmítl ho se slovy, že by se svým německým kolegům, již zbyli, nemohl podívat do očí a s babičkou spokojeně žili ve studeném dvoupokojovém bytě se záchodem na chodbě, kde bývaly k upotřebení nachystány úhledně nařezané obdélníky denního tisku se slovy a obličejí tehdejších potentátů. Někdy ta služba vyšla na Husáka. Jindy na Brežněva.

Kousek od dědy a babičky Vrbických byla nemocnice, kterou postavil císař pán, a kterou novodobí bankrotáři už stačili zrušit. Za rezavým plotem s mnoha dírami byla nemocnič-

ní márnice. Malá šedá stavba s bíle zamalovanými okny. Jako malí jsme se vyšplhali k oknu a dírkami v neprůhledné malbě jsme se dívali na mrtvé. Na vyřazené nemocniční posteli leželo bezduché tělo. Jeho otevřené oči nehnutě zíraly na bílý strop. Jeho tvarohově bílé tělo s malým penisem se nenadechlo ani nevydechlo. A to márníční ticho. Na palci mu visel štítek se jménem a už mu bylo na rozdíl od nás jedno, že se na něj díváme. Sje-li jsme po hromosvodu jako malé blesky a utíkali pryč. Tak jsem přišel o nevinnost a život věčný.

Umřeli chvíli po sobě. Nejdříve babička, která mi celé hodiny vykládala o jejím čase i o tom, že nikdy nepoznala svého tatínka, protože jí ho za té velké války na frontě zastřelili ještě dříve, než se narodila. Vykládala mi to proto, že jsem byl jediný, kdo jí naslouchal, a když je někdo jediný, tak to vyslechnout musí a teď vám to proto můžu říct. A chvíli potom umřel děda, který to tady bez ní nemohl už déle vystát a snést. Dříve lidi rozváděla jenom smrt.

Děda Václavek, mezi jinými, taky jednoho dne dostal nápad naučit mě a mého bratrance, který má dnes přes dva metry výšky, plavat. Jeli jsme do Veselí nad Moravou, kde jeho děda kdysi správcoval hraběti Chorinskému jeho statky. Jezdával s hrabětem Chorinským po úzkokolejce postavené na jeho pozemcích na drezíně, poháněné svaly příslušného

zřízence a obhlíželi spolu úrodu i majetky a byl hrabětem chválen nebo peskován. Říkali mu stařec a své syny klidně přetáhl i řetězem, když zkazili zabíjačku. Václavci vždycky měli syny. Co paměť sahá, nikdy se žádnému Václavkovi nenarodila jediná dcera. Až mně a rovnou dvě. Vždycky jsem byl zvláštní.

Ve Veselí jsme bydleli v domě s velkou zahradou, před níž rostly stromy rodící obrovské černé třešně, které vypadaly jako temná lidská srdce. Na zahradě byl malý bazének. Plavaly v něm naložené ryby a stačilo jen vyjít z domu ven a udělat pár kroků. Vylovit některou z nich. Ona se nechala tiše zabít a byl oběd. Bylo krásné léto a moje tělo objímala řeka Morava. Zlatý písek na dně odrážel sluneční paprsky a ony se pohupovaly i na hladině a štípaly do očí. Teplá voda líně proudící kolem mého dětského těla, v níž bylo z výšky splavu vidět stáda u dna se pasoucích ryb. Když nás potom děda spolu s bratrancem hodil z toho splavu do vody pod ním, tak jsme ani neměli čas dostat strach. Jen na nás shora křikl: „Nebuj sa a plav.“ Tak jsme plavali a najednou to bylo krásné. Stát se součástí řeky, zbavit se tíhy svého těla a vysmát se proudu. Když jsme toho dne šli poté od řeky, propíchl si starší bratr Vladimír chodidlo dutým stonkem jakési rostliny, kterou někdo předtím ze šikma přesekl srpem nebo kosou, čímž z ní vytvořil hrot.

Vidím to jako dnes. Tu krev. Nehnul ani brvou, vytáhl si z rány ten šíp země a doma dostal náplast. Já bych asi něco řekl. Už pro tu bolest. On ne. To, co by jiný řekl, on odjakživa sděluje hudbou. A hudba, to je ticho.

Děda Václavek umíral dlouho. Odcházel pomalu a téměř neznatelně. Vracel jsem mu všechno, co mi dal a chodil jsem s ním babičce pomáhat každý den. Bylo mi šestnáct. A byl jsem na to sám. Všichni najednou nebyli. Tak, jak to už chodí. Vyjít s ním nahoru o půl patra výš k záchodu. Když jsme to nestihli, umýt ho. Jako později mé malé děti. Když ho odvážela sanitka umřít do nemocnice, zapálil jsem mu poslední cigaretu a vložil ji do jeho voskově vypadajících prstů. Udělal pohyb, jakoby si ji chtěl přiložit k ústům a ona mu vypadla do popelníku, kde se rozpadla na prach a popel. Jako člověk. Jako on. Jako já.

Odnášeli ho na nosítkách dolů po schodech do čekající sanitky, která měla mléčně bílá skla jako nemocniční márnice a nám s babičkou se ulevilo. Věděli jsme, že je konec a bylo nám to líto, ale bylo v tom i vykoupení. Jeho i naše. Zemřel ještě té noci, chvíli před úsvitem. Odešel s ním do světla. Jeho synovi, který uprchl na západ, to napsali do Švédska až týden po jeho pohřbu. Aby neudělal tu hloupost, nesedl na letadlo a nepřiletěl si odsedět ty tři roky kriminálu, které tady dostal jako výslužku za útěk na svobodu.

Přání

Jednou jsem stál, kdesi v čase a kdesi na této zemi, s hlavou zakloněnou a naslouchal hvězdám. Uprostřed letní noci, úplně sám, s očima i srdcem dokořán. Obloha zářila, jako by sám Bůh dal do výkladní skříně všechny své šperky najednou jenom pro mne. Říkal mi, to bohatství je nekonečné, vyber si tu, která se ti nejvíc líbí a pojmenuj ji, jak chceš.

Nos ji ve svém srdci jako touhu a ona zbarví tvoji duši barvami věčného nepokoje i klidem nalézání. Věděl jsem, že po dlouhý čas jsem chodil s hlavou skloněnou k zemi a neviděl. Nebo ještě spíše jsem se bál vidět. Bál jsem se setřít z očí nános prachu, pod nímž jsou pohřbeny všechny mé dny. Bál jsem se pohlédnout hvězdám do tváře, nechtěl jsem slyšet bít svoje vlastní srdce jako na poplach. Že každým úderem, který přeslechneme, se vzdalujeme hvězdám. Že každým snem, za nímž nejdeme, se vzdalujeme jeden od druhého, a když nenasloucháme těm krásným večernicím, nemůžeme rozumět ani sami sobě.

Stál jsem s hlavou zakloněnou k černým nebesům pod rozsvícenou pouliční lampou, která přilákala svým mdlým světlem stovky můr, jež

vířice křídly bušily hlavou do plastového krytu. Těm, kterým se malým otvorem podařilo proniknout dovnitř, byla dána vteřina poznání, než shořely na prach. Bože, byly jako my.

Jako my, co se dereme za každou cenu jeden přes druhého k prvnímu světlu, které se zdá být na dosah, a přitom nás spálí na popel v jednom oslnivém záblesku. Kéž by lampa zhasla, pomyslel jsem si a všichni bloudící i právě hořící svojí vteřinou naleznou cestu ke hvězdám. Ke všem Buddhům rozsypaným po černé obloze. Ke všem těm vševidoucím moudrým očím a přestanou se bít do čela o ony průhledné zdi, které jsme si vystavěli mezi námi, a které parcelují ten nikde nekončící prostor na malá vězení strachu pro jednoho. Přál jsem si to, až jsem zatajil dech.

A lampa praskla a zhasla. Její skleněné srdce bylo na střepy, které u paty stožáru tiše chladly. Stovky malých tvorečků, jež byly v zajetí světla, které oslepuje a pálí, se bzučice rozletěly do nekonečně veliké noci vonící medem a zrajícím ovocem. Svobodni uvnitř sebe a navždy vysvobození.

Pak jsem se rozhlédl kolem sebe. Na vesnické cestě jako na temné niti zůstávaly navlečeny stovky korálků svítících lamp na vysokých stožárech. Ale jedna brána zůstala otevřena. Odcházím tudy každou noc a každý můj sen ke hvězdám. Až se

jednou nevrátím, víte kde mne hledat. Vždyť svítí
tolik lamp za letních nocí.